

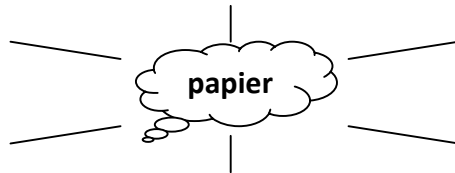
Naam:

Groep/klas:

Papier

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'papier'.

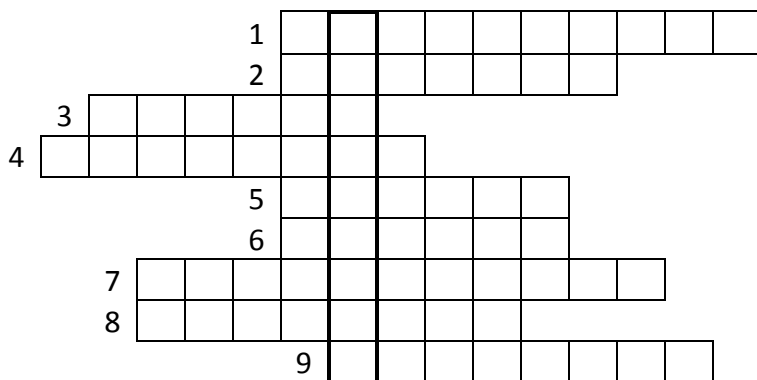

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

collage | sorteren | bleken | vuilnisbelt | schadelijk | recyclen | gemeente | kappen | milieu

1. ander woord voor 'funest'
2. kunstwerk van plaatjes of voorwerpen die ergens op gelijmd zijn
3. iets lichter van kleur of wit laten worden
4. het gebied dat door een burgemeester en wethouders wordt bestuurd
5. omhakken
6. de leefomgeving van mensen, dieren en planten
7. plaats waar afval wordt verzameld
8. uitzoeken en ordenen
9. spullen afbreken en er nieuwe spullen van maken

Het verticale woord is: _____

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>kappen</i> -----	<i>hakken</i> -----	<i>houwen</i>
bleken	productiebedrijf	vuilnisbak
collage	ontkleuren	werkinrichting
container	samen geplakt	wit doen worden
fabriek	verzamelbak	plakwerk

Naam:

Groep/klas:

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

papier----- *afval*

bruik markt

frisdrank belt

klad baar

hout rollen

tijd papier

papier pulp

super schrift

vuilnis verpakking

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 12 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

stortplaatsen | *slecht* | *menige* | *opgeborgen* | *leefomgeving* | *vierde*

Papierafval is _____ voor de _____. Een _____ deel van de _____
_____ bestaat uit papier en karton. Op _____ vuilnisbelt wordt het afval onder de
grond _____.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'bomen'.

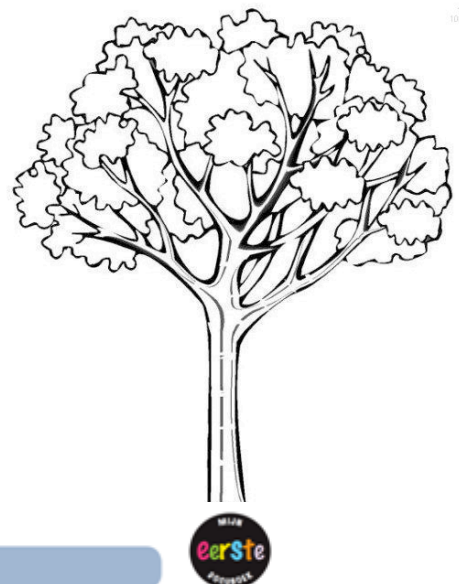
Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

door de bomen het bos niet zien (p) | *een boom over iets opzetten (e)* | *jonge twijgen kan men buigen, oude bomen niet (n)* | *hoge bomen vangen veel wind (a)* | *de bomen groeien niet tot in de hemel (p)* | *er zijn nog wel hogere bomen gevallen (i)* | *je vastklampen aan de bomen (r)* | *veel kappen vellen grote bomen (e)*

- __ niet alles is mogelijk
- __ belangrijke personen krijgen veel kritiek
- __ te veel details belemmeren het overzicht
- __ er zijn reeds vreemdere dingen gebeurd
- __ slechts met doorwerken wordt de klus geklaard
- __ je positie innemen
- __ iets uitgebreid bespreken
- __ kinderen kan men vormen, bij ouderen wordt dat moeilijk

Het verborgen woord is: _____

Klaar? Tijd om na te kijken!

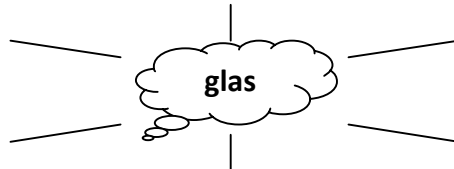
Naam:

Groep/klas:

Glas

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'glas'.

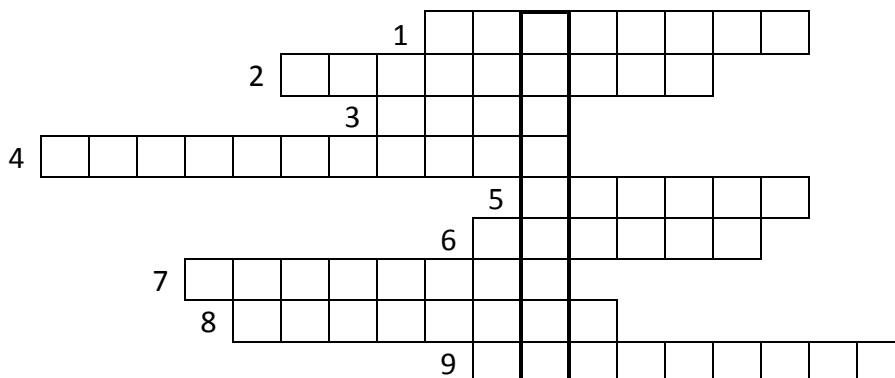

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

recyclen | brandstof | glazuren | sorteren | vuilnisbelt | milieu | asfalt | duin | smeltoven

1. spullen afbreken en er nieuwe dingen van maken
2. oven waarin het heel heet wordt
3. zandheuvel die gemaakt is door de wind
4. plaats waar vuilnis wordt verzameld
5. zwarte bovenlaag op wegen en straten
6. de natuurlijke omgeving
7. ander woord voor ordenen
8. met een hard glasachtig laagje bedekken
9. iets dat verbrand wordt om energie of warmte te geven

Het verticale woord is: _ _ _ _ _

Naam:

Groep/klas:

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn tegenstellingen. Verbind!

<i>altijd</i> -----	<i>nooit</i>		
sterk	bewaren	smelten	samenvoegen
nuttig	afkoelen	altijd	veilig
weggooien	nutteloos	gevaarlijk	nooit
verhitten	krachteloos	scheiden	stollen

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

<i>kalk</i> -----	<i>steen</i>		
brand	oven	glas	ruiten
lucht	papier	auto	drank
smelt	stof	fris	werk
schuur	vervuiling	aarde	container

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 6 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

bedekt | materiaal | gefabriceerd | aantal | gestopt | voorwerpen

Een groot _____ voedingsmiddelen wordt _____ in glazen
 _____ Er worden ook borden, pannen, schalen en glazen _____
 van dit _____. Aardewerk wordt soms _____ met een dun laagje glas.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'zout'.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

zo zout heb ik het nog nooit gegeten (e) | het zout in de pap niet verdienen (n) | zout in een open wond wrijven (t) | iets met een korreltje zout nemen (e) | iemand ongezoeten de waarheid zeggen (m) | niet op alle slakken zout leggen (s) | hij komt met zout als het ei op is (l)

- __ niet op elke kleinigheid kritiek hebben
- __ iemand duidelijk zeggen waar het om gaat
- __ zo erg heb ik het nooit meegemaakt
- __ hij komt te laat met zijn hulp
- __ het probleem erger maken
- __ iets niet al te letterlijk nemen
- __ erg weinig verdienen

Het verborgen woord is: _____

Klaar? Tijd om na te kijken!

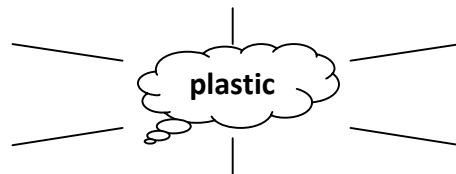
Naam:

Groep/klas:

Plastic

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'plastic'.

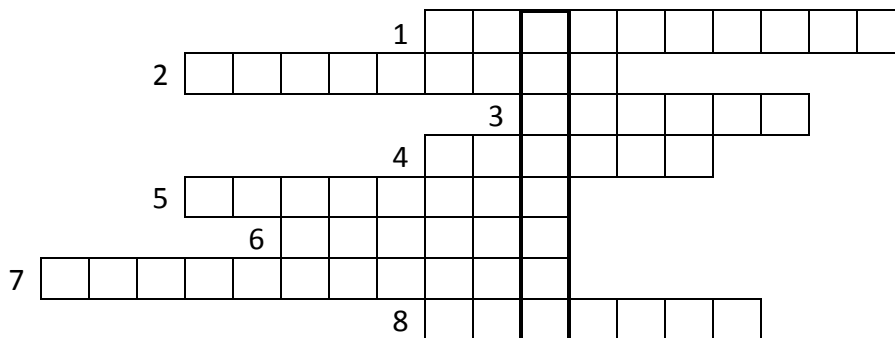

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

voering | fleece | milieu | isolatie | tuinstoel | vuilnisbelt | rotten | ingrediënt

1. een onderdeel of bestanddeel van iets
2. een meubelstuk voor buiten
3. de leefomgeving van mensen, dieren en planten
4. stof dat gemaakt is van plastic bolletjes
5. een buis of leidingen bedekken met iets dat geen warmte of kou doorlaat
6. vergaan
7. plaats waar afval wordt verzameld
8. een extra laagje in kleding

Het verticale woord is: _ _ _ _ _

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn tegenstellingen. Verbind!

sterk-----	zwak		
verdwijnen	afkoelen	bewaren	aanschaffen
begraven	opbouwen	verkopen	weggoien
afbreken	opgraven	geven	toevoegen
verhitten	verschijnen	scheiden	nemen

Naam:

Groep/klas:

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

tuin-----	stoel
speel	kleed
vrij	mand
brood	goed
energie	markt
olie	bron
vloer	voorraad

Wat hoort bij ‘plastic’? Vul het schema in en kies uit:

water | steen | PVC | hout | rietjes | fleece | glas | vuilniszak

plastic

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 14 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

benutten | spullen | vermindering | wijze | nutteloos

De beste _____ om te zorgen voor _____ van plastic afval, is minder plastic _____ . Bijvoorbeeld geen plastic _____ kopen die _____ zijn.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord ‘schoon’.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

een schoon boek hebben (a) | je kunt je niet aan een vuile paal schoonwrijven (l) | schoon schip maken (p) | uiterlijk schoon is slechts vertoon (i) | hij is niet helemaal brandschoon (c) | nieuwe bezems vegen schoon (t) | zijn eigen straatje schoonvegen (s)

- __ de orde herstellen
- __ je kunt jezelf niet vrij pleiten door de schuld op een ander te schuiven
- __ geen strafblad hebben
- __ zich van schuld ontdoen
- __ nieuwe leiders gaan graag fanatiek aan de slag
- __ mooie kleding zegt niets over het karakter van iemand
- __ hij heeft teveel gedronken

Het verborgen woord is: _____

Klaar? Tijd om na te kijken!

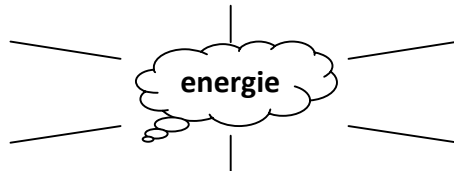
Naam:

Groep/klas:

Energie

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'energie'.

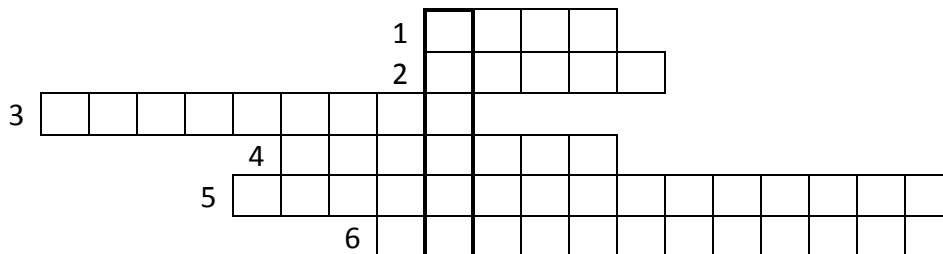

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

vloeibaar | wind | luchtvervuiling | klimaat | atoom | kernenergie

1. luchtverplaatsing
2. het allerkleinste deeltje van een stof
3. schenkbaar
4. het soort weer dat bij een land of streek hoort
5. het vies worden van de atmosfeer door schadelijke stoffen
6. kracht die vrijkomt bij het uiteenvallen of samenvoegen van atoomkernen

Het verticale woord is: _____

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>besparen</i>	-----	<i>bezuinigen</i>	-----	<i>overhouden</i>
ton		wereldomvattend		spanning
wereldwijd		besmeuren		1000 kilogram
elektriciteit		nadelig		bekladden
verspillen		stroom		universeel
schadelijk		verbrassen		funest
vervuilen		een bepaald gewicht		verkwisten

Naam:

Groep/klas:

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

steen-----	kool		
aard	vervuiling	olie	kracht
brand	warmte	aard	centrale
kern	stof	vlieg	bron
lucht	energie	koel	rooster
stop	wijd	brood	kast
wereld	contact	energie	pomp
spaar	val	kern	gas
water	lamp	wind	tuig

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 13 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

fossiele | universele | vermoeden | geleerden | opgestookt

Als _____ energiebronnen worden _____ ,
 vervuilen ze de lucht. _____ dat door de
 luchtvervuiling het klimaat op de aarde verandert.
 Dit wordt _____ opwarming genoemd.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'olie' (of een eigenschap daarvan 'smering').

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

*oliedom (a) | in de olie zijn (p) | olie in het vuur gooien (e) | dat is olie op de golven (n) |
 alleen een piepend wiel krijgt olie (m) | uit een olievat zal men geen wijn tappen (l) | er is
 geen olie meer in de lamp (p) | een goede naam is beter dan goede olie (a) | dat loopt
 gesmeerd (k)*

- __ van een slecht persoon mag men niet veel verwachten
- __ zeer dom
- __ door op te vallen krijgt men aandacht
- __ in de war zijn / dronken zijn
- __ iets aanwakkeren
- __ dat bedaart de opgewonden gemoederen
- __ dat gaat heel goed
- __ een goede reputatie is belangrijker dan geld
- __ de levenslust is weg

 Het verborgen woord is: _____ **Klaar? Tijd om na te kijken!**

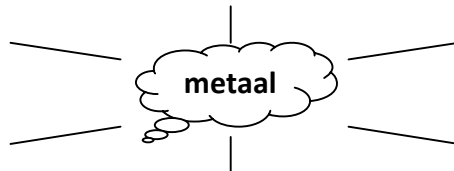
Naam:

Groep/klas:

Metaal

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'metaal'.

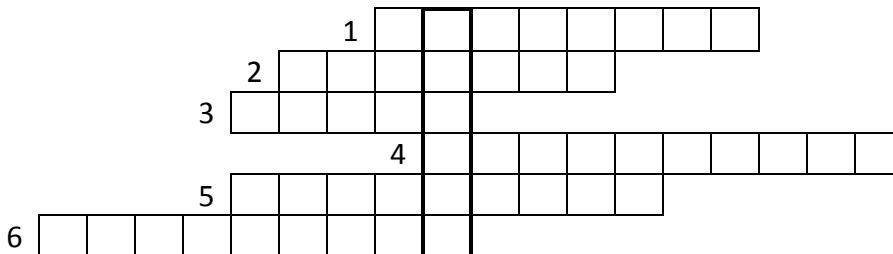

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

conserven | smeltoven | recyclen | schadelijk | roest | fabriek

1. een materiaal afbreken en opnieuw tot grondstof verwerken
2. gebouw waarin iets wordt gemaakt
3. roodbruine laag die ontstaat als ijzer begint af te breken
4. ander woord voor 'funest'
5. blikken bussen waarin groente kan worden bewaard
6. afgesloten ruimte die tot hoge temperaturen wordt verwarmd

Het verticale woord is: _ _ _ _ _

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>botten</i> -----	<i>knoken</i> -----	<i>beenderen</i>
erts	materie	funest
fabriek	leefklimaat	vaalt
milieu	oxidatie	zaak
grondstof	bedrijf	mineraal
roest	delfstof	verduurzaamd voedsel
stortplaats	slecht	corrosie
schadelijk	belt	bestanddeel
conserven	blikken	leefomgeving

Naam:

Groep/klas:

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

<i>kunst</i> -----	<i>werk</i>		
milieu	drank	drank	erts
smelt	park	ijzer	stof
stort	oven	kool	kool
fris	plaats	steen	blikje

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 16 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

persoon | verminderen | schenken | nogmaals | rijwielen | hoop

je kunt de _____ metaalafval _____ door metaal _____
te gebruiken. Je kunt bijvoorbeeld metalen _____ of speeltjes die je niet meer nodig
hebt verkopen of _____ aan een _____ die het nog gebruikt.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen die met het woord 'metaal' te maken hebben.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

zo hard als staal (r) | oude liefde roest niet (e) | rust roest (s) | kijken als een aap in een roestig horloge (o) | de blikken bruiloft (c) | hij weet hoe de vork in de steel zit (i) | met een vork schrijven (o) | men moet niet teveel hooi op zijn vork nemen (r)

- __ zes jaar en drie maanden getrouwd zijn
- __ een te hoge rekening indienen
- __ je moet niet meer werk willen doen dan mogelijk is
- __ erg hard
- __ erg verbaasd kijken
- __ niet werken maakt lui
- __ hij is op de hoogte van de situatie
- __ een jeugdliefde blijf je koesteren

Het verborgen woord is: _____

Klaar? Tijd om na te kijken!

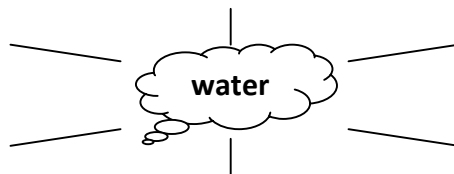
Naam:

Groep/klas:

Water

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'water'.

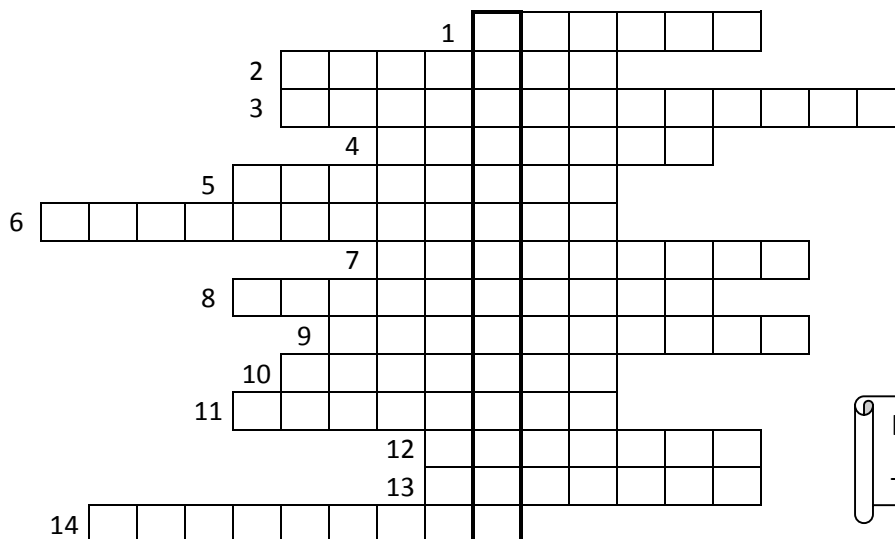

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen.

waterdamp | wassen | compost | zuiveren | drinkwater | elektriciteit | energie | lichaam | recyclen | hergebruiken | vervuilen | oceanen | voedsel | verspillen

1. schoonspoelen / douchen
2. lijf
3. stroom
4. enorm grote zeeën
5. schoonmaken van bijvoorbeeld machines
6. opnieuw gebruiken
7. het in het milieu terechtkomen van vieze en schadelijke stoffen
8. onnodig gebruiken
9. gezuiverd water
10. kracht die voor vele doeleinden kan worden gebruikt
11. Engels woord voor 'hergebruiken'
12. biologische mest
13. ander woord voor 'eten'
14. kleine waterdruppels die in de lucht zweven en wolken vormen

Het verticale woord is:

Naam:

Groep/klas:

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>energie</i> -----	<i>kracht</i> -----	<i>arbeidsvermogen</i>
compost	cyclus	besmeuren
kringloop	bestanddeel	loosbuis
grondstof	mest	circulatie
riool	verontreinigen	bouwstof
vervuilen	afvoerbuis	teelaarde

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

<i>was</i> -----	<i>bak</i>		
afval	steen	riool	water
compost	resten	afwas	buis
voedsel	hoop	was	wolk
goot	water	regen	machine

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 4 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

zilt | wereldzeeën | overgrote | driekwart | consumeren

_____ van de aarde is bedekt met water. Het _____ .deel van dat water is _____ water uit de _____. Slechts een klein deel is zoet water dat we kunnen _____ .

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'water'.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

het water komt mij aan de lippen (n) | zich als een vis in het water voelen (e) | in iemands vaarwater zitten (l) | het feest is in het water gevallen (t) | hij zit op water en brood (i) | het hoofd boven water houden (z) | een storm in een glas water (o) | water en vuur zijn (n) | water naar de zee dragen (t)

- __ ruzie hebben om niets
- __ ik heb veel (geld) problemen
- __ nutteloos werk doen
- __ overleven
- __ hij zit in de gevangenis
- __ iemand hinderen
- __ door een of andere oorzaak is iets helemaal mislukt
- __ het prima naar zijn zin hebben
- __ elkaar niet kunnen verdragen

Het verborgen woord is: _____

Klaar? Tijd om na te kijken!

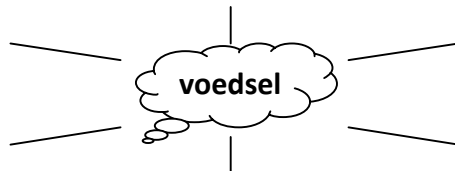
Naam:

Groep/klas:

Voedsel

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'voedsel'.

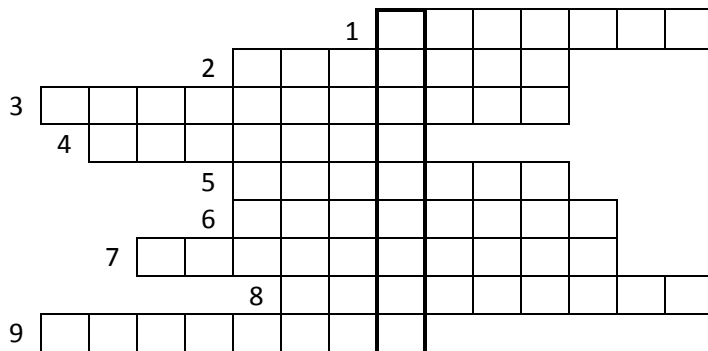

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

grondstof | stortplaats | importeren | bedrijf | energie | meststof | voedsel | moestuin | oogsten

1. ander woord voor 'fabriek'
2. kracht waarmee men iets doet
3. plaats waar afval wordt gedumpt
4. rijpe gewassen binnen halen
5. ander woord voor 'eten'
6. lapje grond waarop groenten worden geteeld
7. goederen van een ander land naar het eigen land brengen
8. bestanddeel
9. stof die aan de grond wordt toegevoegd om planten beter te laten groeien

Het verticale woord is: _____

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn tegenstellingen. Verbind!

gezond-----*ziek*

binnenland

reinen

verspillen

invriezen

importeren

buitenland

ontdooien

schaarste

oogsten

exporteren

overvloed

verkwistend

vervuilen

zaaien

zuinig

besparen

Naam:

Groep/klas:

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

land----- bouw

brand	tuin	zuivel	kast
moes	plaats	vis	land
stort	resten	buiten	producten
voedsel	stof	koel	kwekerij

Wat hoort bij ‘compost’? Vul het schema in en kies uit:

biologisch | glas | meststof | blik | rotonde | plantenafval | zand | plastic

compost

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 24 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

mest | biologische | hergebruiken | verteert | benutten

Voedselresten die we niet meer _____, kunnen we _____ .

Het voedsel _____ en verandert in _____ mest.

Deze _____ ontstaat uit planten- en keukenafval.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord ‘eten’.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

zo zout heb ik het nog nooit gegeten (s) | zien eten, doet eten (o) | er geen boterham minder om eten (m) | met zijn tien geboden eten (o) | hij kan meer dan alleen brood eten (c) | ergens geen kaas van gegeten hebben (t) | het eten is niet te pruimen (p)

- __ verstand van zaken hebben
- __ zonder mes en vork
- __ zich nergens iets van aantrekken
- __ onsmakelijk
- __ iemand zien eten bevordert de eigen eetlust
- __ zo erg heb ik het nog niet meegemaakt
- __ ergens geen verstand van hebben

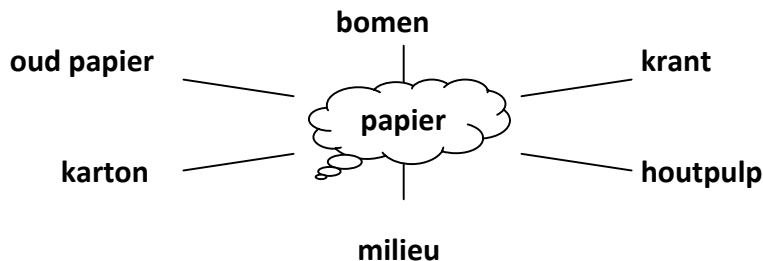
Het verborgen woord is: _____

Klaar? Tijd om na te kijken!

Papier

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'papier'.

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

collage | *sorteren* | *bleken* | *vuilnisbelt* | *schadelijk* | *recyclen* | *gemeente* | *kappen* | *milieu*

1. ander woord voor 'funest'
2. kunstwerk van plaatjes of voorwerpen die ergens op gelijkmd zijn
3. iets lichter van kleur of wit laten worden
4. het gebied dat door een burgemeester en wethouders wordt bestuurd
5. omhakken
6. de leefomgeving van mensen, dieren en planten
7. plaats waar afval wordt verzameld
8. uitzoeken en ordenen
9. spullen afbreken en er nieuwe spullen van maken

	1	s	c	h	a	d	e	l	i	j	k
	2	c	o	l	l	a	g	e			
3		b	l	e	k	e	n				
4		g	e	m	e	e	n	t	e		
	5		k	a	p	p	e	n			
	6		m	i	l	i	e	u			
7		v	u	i	l	n	i	s	b	e	l
8		s	o	r	t	e	r	e	n		
	9		r	e	c	y	c	l	e	n	

Het verticale woord is: **container**

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>kappen</i> -----	<i>hakken</i> -----	<i>houwen</i>
bleken	ontkleuren	wit doen worden
collage	samen geplakt geheel	plakwerk
container	verzamelbak	vuilnisbak
fabriek	productiebedrijf	werkinrichting

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

papier----- *afval*

bruik	baar	frisdrank	verpakking
klad	papier	hout	pulp
tijd	schrift	papier	rollen
super	markt	vuilnis	belt

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 12 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

stortplaatsen | *slecht* | *menige* | *opgeborgen* | *leefomgeving* | *vierde*

Papierafval is **slecht** voor de **leefomgeving**. Een **vierde** deel van de **stortplaatsen** bestaat uit papier en karton. Op **menige** vuilnisbelt wordt het afval onder de grond **opgeborgen**.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

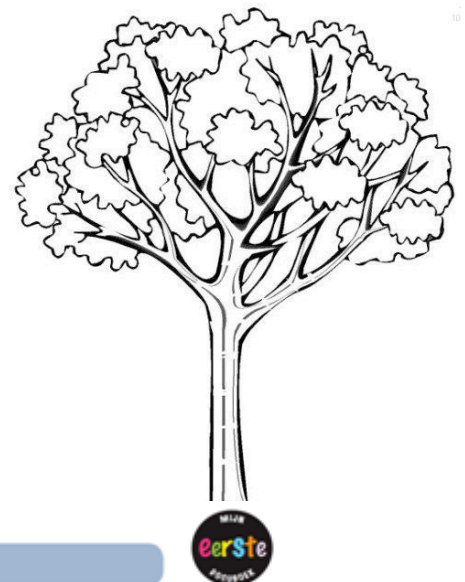
Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord ‘bomen’.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

door de bomen het bos niet zien (p) | *een boom over iets opzetten (e)* | *jonge twijgen kan men buigen, oude bomen niet (n)* | *hoge bomen vangen veel wind (a)* | *de bomen groeien niet tot in de hemel (p)* | *er zijn nog wel hogere bomen gevallen (i)* | *je vastklampen aan de bomen (r)* | *veel kappen vellen grote bomen (e)*

- p** niet alles is mogelijk
- a** belangrijke personen krijgen veel kritiek
- p** te veel details belemmeren het overzicht
- i** er zijn reeds vreemdere dingen gebeurd
- e** slechts met doorwerken wordt de klus geklaard
- r** je positie innemen
- e** iets uitgebreid bespreken
- n** kinderen kan men vormen, bij ouderen wordt dat moeilijk

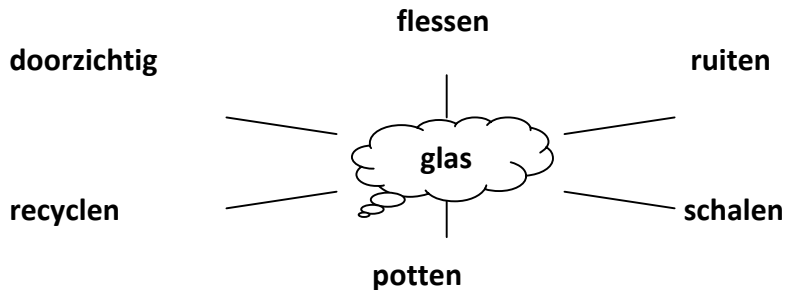
Het verborgen woord is: **p a p i e r e n**

Glas

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'glas'.

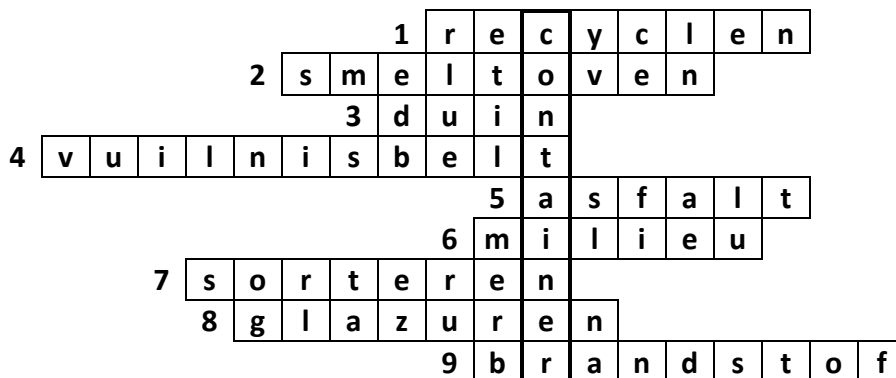

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

recyclen | brandstof | glazuren | sorteren | vuilnisbelt | milieu | asfalt | duin | smeltoven

1. spullen afbreken en er nieuwe dingen van maken
2. oven waarin het heel heet wordt
3. zandheuvel die gemaakt is door de wind
4. plaats waar vuilnis wordt verzameld
5. zwarte bovenlaag op wegen en straten
6. de natuurlijke omgeving
7. ander woord voor ordenen
8. met een hard glasachtig laagje bedekken
9. iets dat verbrand wordt om energie of warmte te geven

Het verticale woord is: **container**

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn tegenstellingen. Verbind!

<i>altijd</i> -----	<i>nooit</i>		
sterk	krachteloos	smelten	stollen
nuttig	nutteloos	altijd	nooit
weggooien	bewaren	gevaarlijk	veilig
verhitten	afkoelen	scheiden	samenvoegen

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

<i>kalk</i> -----	<i>steen</i>		
brand	stof	glas	container
lucht	vervuiling	auto	ruiten
smelt	oven	fris	drank
schuur	papier	aarde	werk

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 6 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

bedekt | materiaal | gefabriceerd | aantal | gestopt | voorwerpen

Een groot **aantal** voedingsmiddelen wordt **gestopt** in glazen **voorwerpen**. Er worden ook borden, pannen, schalen en glazen **gefabriceerd** van dit **materiaal**. Aardewerk wordt soms **bedekt** met een dun laagje glas.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'zout'.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

zo zout heb ik het nog nooit gegeten (e) | het zout in de pap niet verdienen (n) | zout in een open wond wrijven (t) | iets met een korreltje zout nemen (e) | iemand ongezouten de waarheid zeggen (m) | niet op alle slakken zout leggen (s) | hij komt met zout als het ei op is (l)

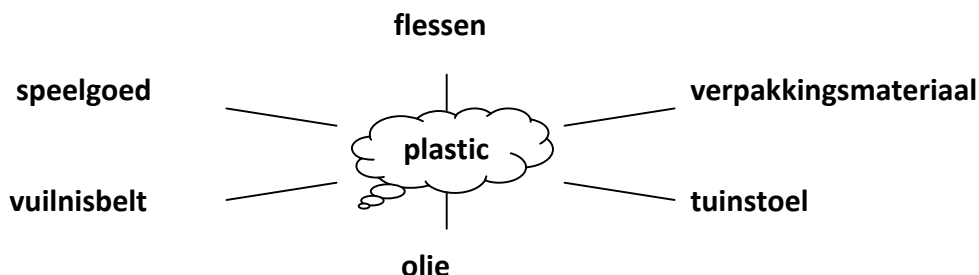
s	niet op elke kleinigheid kritiek hebben
m	iemand duidelijk zeggen waar het om gaat
e	zo erg heb ik het nooit meegemaakt
l	hij komt te laat met zijn hulp
t	het probleem erger maken
e	iets niet al te letterlijk nemen
n	erg weinig verdienen

Het verborgen woord is: **s m e l t e n**

Plastic

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'plastic'.

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

voering | fleece | milieu | isolatie | tuinstoel | vuilnisbelt | rotten | ingrediënt

1. een onderdeel of bestanddeel van iets
2. een meubelstuk voor buiten
3. de leefomgeving van mensen, dieren en planten
4. stof dat gemaakt is van plastic bolletjes
5. een buis of leidingen bedekken met iets dat geen warmte of kou doorlaat
6. vergaan
7. plaats waar afval wordt verzameld
8. een extra laagje in kleding

				1	i	n	g	r	e	d	i	ë	n	t
2	t	u	i	n	s	t	o	e	l					
							3	m	i	l	i	e	u	
						4	f	l	e	e	c	e		
5	i	s	o	l	a	t	i	e						
			6	r	o	t	t	e	n					
7	v	u	i	l	n	i	s	b	e	l	t			
							8	v	o	e	r	i	n	g

Het verticale woord is: **g e m e e n t e**

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn tegenstellingen. Verbind!

sterk-----zwak

verdwijnen	verschijnen	bewaren	weggoien
begraven	opgraven	verkopen	aanschaffen
afbreken	opbouwen	geven	nemen
verhitten	afkoelen	scheiden	toevoegen

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

<i>tuin</i> -----	<i>stoel</i>
speel	goed
vrij	markt
brood	mand
energie	bron
olie	voorraad
vloer	kleed

Wat hoort bij 'plastic'? Vul het schema in en kies uit:

water | *steen* | *PVC* | *hout* | *rietjes* | *fleece* | *glas* | *vuilniszak*

plastic
PVC
rietjes
fleece
vuilniszak

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 14 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

benutten | *spullen* | *vermindering* | *wijze* | *nutteloos*

De beste **wijze** om te zorgen voor **vermindering** van plastic afval, is minder plastic **benutten**. Bijvoorbeeld geen plastic **spullen** kopen die **nutteloos** zijn.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'schoon'.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

een schoon boek hebben (a) | *je kunt je niet aan een vuile paal schoonwrijven (l)* | *schoon schip maken (p)* | *uiterlijk schoon is slechts vertoon (i)* | *hij is niet helemaal brandschoon (c)* | *nieuwe bezems vegen schoon (t)* | *zijn eigen straatje schoonvegen (s)*

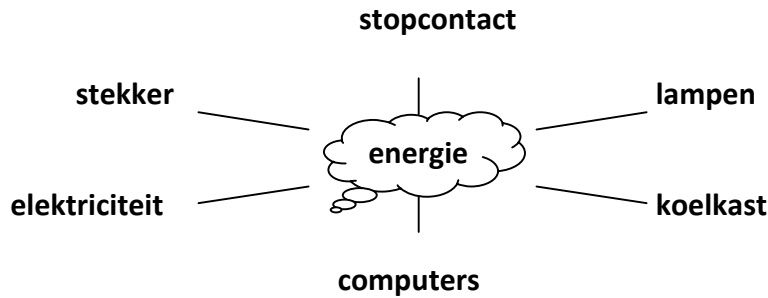
- p** de orde herstellen
- l** je kunt jezelf niet vrij pleiten door de schuld op een ander te schuiven
- a** geen strafblad hebben
- s** zich van schuld ontdoen
- t** nieuwe leiders gaan graag fanatiek aan de slag
- i** mooie kleding zegt niets over het karakter van iemand
- c** hij heeft teveel gedronken

Het verborgen woord is: **plastic**

Energie

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'energie'.

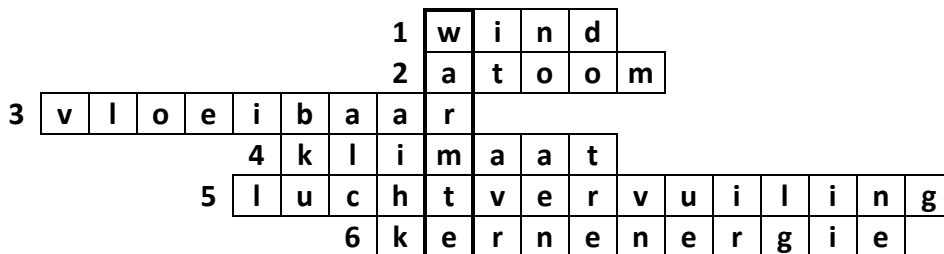

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

vloeibaar | wind | luchtvervuiling | klimaat | atoom | kernenergie

1. luchtverplaatsing
2. het allerkleinste deeltje van een stof
3. schenkbaar
4. het soort weer dat bij een land of streek hoort
5. het vies worden van de atmosfeer door schadelijke stoffen
6. kracht die vrijkomt bij het uiteenvallen of samenvoegen van atoomkernen

Het verticale woord is: **w a r m t e**

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>besparen</i> -----	<i>bezuinigen</i> -----	<i>overhouden</i>
ton	een bepaald gewicht	1000 kilogram
wereldwijd	wereldomvattend	universeel
elektriciteit	stroom	spanning
verspillen	verbrassen	verkwisten
schadelijk	nadelig	funest
vervuilen	besmeuren	bekladden

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

steen -----kool

aard	warmte	olie	pomp
brand	stof	aard	gas
kern	energie	vlieg	tuig
lucht	vervuiling	koel	kast
stop	contact	brood	rooster
wereld	wijd	energie	bron
spaar	lamp	kern	centrale
water	val	wind	kracht

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 13 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

fossiele | universele | vermoeden | geleerden | opgestookt

Als **fossiele** energiebronnen worden **opgestookt**, vervuilen ze de lucht.

Geleerden vermoeden dat door de luchtvervuiling het klimaat op de aarde verandert.

Dit wordt **universele** opwarming genoemd.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'olie' (of een eigenschap daarvan 'smering').

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

oliedom (a) | in de olie zijn (p) | olie in het vuur gooien (e) | dat is olie op de golven (n) | alleen een piepend wiel krijgt olie (m) | uit een olievat zal men geen wijn tappen (l) | er is geen olie meer in de lamp (p) | een goede naam is beter dan goede olie (a) | dat loopt gesmeerd (k)

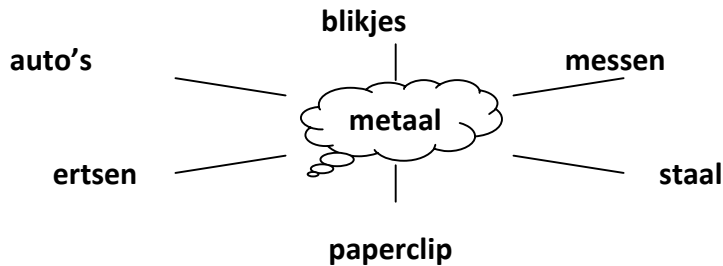
l	van een slecht persoon mag men niet veel verwachten
a	zeer dom
m	door op te vallen krijgt men aandacht
p	in de war zijn / dronken zijn
e	iets aanwakkeren
n	dat bedaat de opgewonden gemoederen
k	dat gaat heel goed
a	een goede reputatie is belangrijker dan geld
p	de levenslust is weg

Het verborgen woord is: **l a m p e n k a p**

Metaal

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'metaal'.

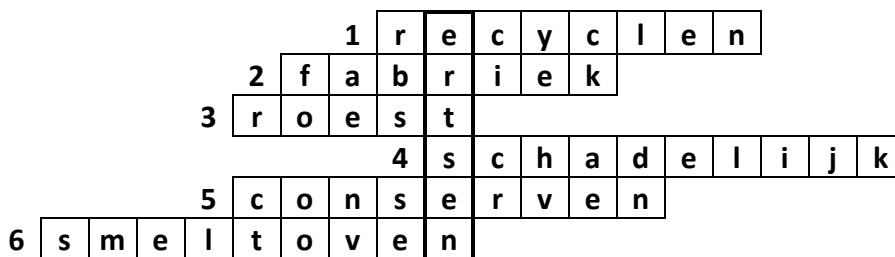

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

conserven | *smeltoven* | *recyclen* | *schadelijk* | *roest* | *fabriek*

1. een materiaal afbreken en opnieuw tot grondstof verwerken
2. gebouw waarin iets wordt gemaakt
3. roodbruine laag die ontstaat als ijzer begint af te breken
4. ander woord voor 'funest'
5. blikken bussen waarin groente kan worden bewaard
6. afgesloten ruimte die tot hoge temperaturen wordt verwarmd

Het verticale woord is: **ertsen**

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>botten</i> -----	<i>knoken</i> -----	<i>beenderen</i>
erts	delfstof	mineraal
fabriek	bedrijf	zaak
milieu	leefklimaat	leefomgeving
grondstof	materie	bestanddeel
roest	oxidatie	corrosie
stortplaats	belt	vaalt
schadelijk	slecht	funest
conserven	blikken	verduurzaamd voedsel

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

kunst -----*werk*

milieu	park	drank	blikje
smelt	oven	ijzer	erts
stort	plaats	kool	stof
fris	drank	steen	kool

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 16 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

persoon | verminderen | schenken | nogmaals | rijwielen | hoop

Je kunt de **hoop** metaalafval **verminderen** door metaal **nogmaals** te gebruiken.

Je kunt bijvoorbeeld metalen **rijwielen** of speeltjes die je niet meer nodig hebt verkopen of **schenken** aan een **persoon** die het nog gebruikt.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen die met het woord 'metaal' te maken hebben.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

zo hard als staal (r) | oude liefde roest niet (e) | rust roest (s) | kijken als een aap in een roestig horloge (o) | de blikken bruiloft (c) | hij weet hoe de vork in de steel zit (i) | met een vork schrijven (o) | men moet niet teveel hooi op zijn vork nemen (r)

- c** zes jaar en drie maanden getrouwd zijn
- o** een te hoge rekening indienen
- r** je moet niet meer werk willen doen dan mogelijk is
- r** erg hard
- o** erg verbaasd kijken
- s** niet werken maakt lui
- i** hij is op de hoogte van de situatie
- e** een jeugdliefde blijf je koesteren

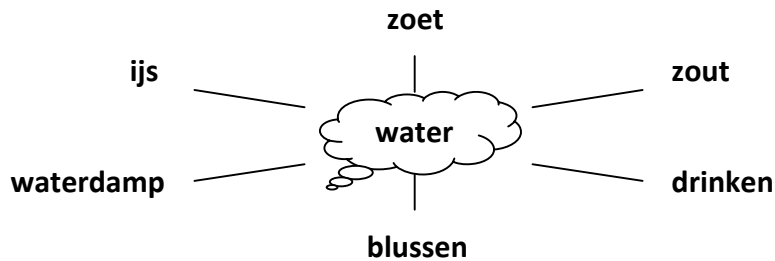
Het verborgen woord is: **c o r r o s i e**

Water

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'water'.

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen.

waterdamp | wassen | compost | zuiveren | drinkwater | elektriciteit | energie | lichaam | recyclen | hergebruiken | vervuilen | oceanen | voedsel | verspillen

1. schoonspoelen / douchen
2. lijf
3. stroom
4. enorm grote zeeën
5. schoonmaken van bijvoorbeeld machines
6. opnieuw gebruiken
7. het in het milieu terechtkomen van vieze en schadelijke stoffen
8. onnodig gebruiken
9. gezuiverd water
10. kracht die voor vele doeleinden kan worden gebruikt
11. Engels woord voor 'hergebruiken'
12. biologische mest
13. ander woord voor 'eten'
14. kleine waterdruppels die in de lucht zweven en wolken vormen

				1	w	a	s	s	e	n					
		2	l	i	c	h	a	a	m						
		3	e	l	e	k	t	r	i	c	i	t	e	i	t
				4	o	c	e	a	n	e	n				
		5	z	u	i	v	e	r	e	n					
6	h	e	r	g	e	b	r	u	i	k	e	n			
				7	v	e	r	v	u	i	l	e	n		
		8	v	e	r	s	p	i	l	l	e	n			
				9	d	r	i	n	k	w	a	t	e	r	
				10	e	n	e	r	g	i	e				
		11	r	e	c	y	c	l	e	n					
				12	c	o	m	p	o	s	t				
				13	v	o	e	d	s	e	l				
14	w	a	t	e	r	d	a	m	p						

Het verticale woord is:
waterkringloop

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn synoniemen. Verbind!

<i>energie</i> -----	<i>kracht</i> -----	<i>arbeidsvermogen</i>
compost	mest	teelaarde
kringloop	cyclus	circulatie
grondstof	bestanddeel	bouwstof
riool	afvoerbuis	loosbuis
vervuilen	verontreinigen	besmeuren

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

<i>was</i> -----	<i>bak</i>		
afval	water	riool	buis
compost	hoop	afwas	water
voedsel	resten	was	machine
goot	steen	regen	wolk

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 4 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

zilt | wereldzeeën | overgrote | driekwart | consumeren

Driekwart van de aarde is bedekt met water. Het **overgrote** .deel van dat water is **zilt** water uit de **wereldzeeën** . Slechts een klein deel is zoet water dat we kunnen **consumeren**.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'water'.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

het water komt mij aan de lippen (n) | zich als een vis in het water voelen (e) | in iemands vaarwater zitten (l) | het feest is in het water gevallen (t) | hij zit op water en brood (i) | het hoofd boven water houden (z) | een storm in een glas water (o) | water en vuur zijn (n) | water naar de zee dragen (t)

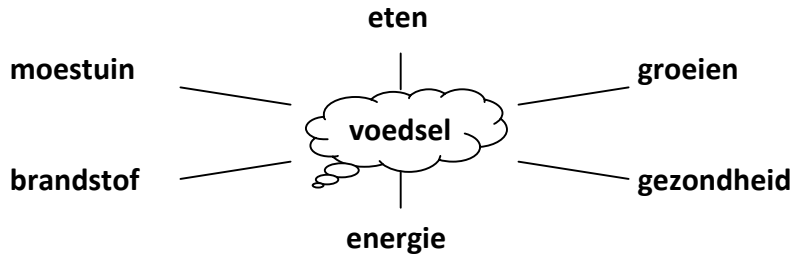
- o** ruzie hebben om niets
- n** ik heb veel (geld) problemen
- t** nutteloos werk doen
- z** overleven
- i** hij zit in de gevangenis
- l** iemand hinderen
- t** door een of andere oorzaak is iets helemaal mislukt
- e** het prima naar zijn zin hebben
- n** elkaar niet kunnen verdragen

Het verborgen woord is: **o n t z i l t e n**

Voedsel

Opgave 1 – Woordweb maken

Vul je woordweb met woorden uit het boek die passen bij het woord 'voedsel'.

Opgave 2 – Puzzelen met woorden

Welk woord hoort waar? Kijk naar de omschrijvingen en vind het verticale woord.

grondstof | stortplaats | importeren | bedrijf | energie | meststof | voedsel | moestuin | oogsten

1. ander woord voor 'fabriek'
2. kracht waarmee men iets doet
3. plaats waar afval wordt gedumpt
4. rijpe gewassen binnen halen
5. ander woord voor 'eten'
6. lapje grond waarop groenten worden geteeld
7. goederen van een ander land naar het eigen land brengen
8. bestanddeel
9. stof die aan de grond wordt toegevoegd om planten beter te laten groeien

					1	b	e	d	r	i	j	f	
				2	e	n	e	r	g	i	e		
3	s	t	o	r	t	p	l	a	a	t	s		
4	o	o	g	s	t	e	n						
				5	v	o	e	d	s	e	l		
				6	m	o	e	s	t	u	i	n	
		7	i	m	p	o	r	t	e	r	e	n	
				8	g	r	o	n	d	s	t	o	f
9	m	e	s	t	s	t	o	f					

Het verticale woord is: **b r a n d s t o f**

Opgave 3 – Synoniemen en tegenstellingen oefenen

Welke woorden horen bij elkaar? Dat zijn tegenstellingen. Verbind!

gezond -----ziek

binnenland	buitenland	verspillen	besparen
importeren	exporteren	ontdooien	invriezen
oogsten	zaaien	overvloed	schaarste
vervuilen	reinigen	zuinig	verkwistend

Opgave 4 – Spelling en woordbouw oefenen

Welke woorden vormen met elkaar een samenstelling? Verbind!

land----- bouw

brand	stof	zuivel	producten
moes	tuin	vis	kwekerij
stort	plaats	buiten	land
voedsel	resten	koel	kast

Wat hoort bij 'compost'? Vul het schema in en kies uit:

biologisch | glas | meststof | blik | rotonde | plantenafval | zand | plastic

compost
biologisch
meststof
plantenafval
zand

Opgave 5 – Gatenteksten en zinsbouw oefenen

Lees bladzijde 24 uit je boek.

Welk woord hoort nu waar? Let op: de betekenis van de zin moet gelijk blijven.

mest | biologische | hergebruiken | verteert | benutten

Voedselresten die we niet meer **benutten**, kunnen we **hergebruiken**.

Het voedsel **verteert** en verandert in **biologische** mest.

Deze **mest** ontstaat uit planten- en keukenafval.

Opgave 6 – Spreekwoorden oefenen

Er bestaan veel spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord 'eten'.

Zet de letter achter het spreekwoord op de juiste plaats en vind het verborgen woord!

zo zout heb ik het nog nooit gegeten (s) | zien eten, doet eten (o) | er geen boterham minder om eten (m) | met zijn tien geboden eten (o) | hij kan meer dan alleen brood eten (c) | ergens geen kaas van gegeten hebben (t) | het eten is niet te pruimen (p)

- c** verstand van zaken hebben
- o** zonder mes en vork
- m** zich nergens iets van aantrekken
- p** onsmakelijk
- o** iemand zien eten bevordert de eigen eetlust
- s** zo erg heb ik het nog niet meegemaakt
- t** ergens geen verstand van hebben

Het verborgen woord is: **c o m p o s t**